

Motywowanie uczniów do nauki.

Przygotowała: mgr Ismena Ładecka

Plan zajęć:

1. Motywacja, rodzaje motywacji
2. Jak motywować do nauki? Motywacja wewnętrzna i zewnętrzna.
3. Problemy z motywacją do nauki i motywowanie indywidualne.

**„Można zaprowadzić konia do rzeki,
ale nikt go nie zmusi, żeby się napił”**

Po co ludzie się uczą?

**Jakie mają korzyści
z uczenia się?**

M. Tyszkowa podaje 8 grup motywów uczenia się dzieci i młodzieży:

- uczenie się dla uczenia,
- uczenie się w celach korzyści osobistych,
- uczenie się ze względu na utożsamianie się z grupą,
- pragnienie osiągnięcia powodzenia i uniknięcia niepowodzenia,
- uczenie się ze względu na nacisk i przymus,
- poczucie obowiązku,
- praktyczne cele życiowe,
- uczenie się ze względu na potrzebę społeczną.

Rodzaje motywacji

- + **Motywacja pozytywna** (dodatnia) pull (dążenie „do”), opiera się na wzmocnieniach dodatnich (nagrodach)
- **Motywacja negatywna** (ujemna) push (dążenie „od”), opiera się na wzmocnieniach ujemnych (karach) i wiąże się z unikaniem

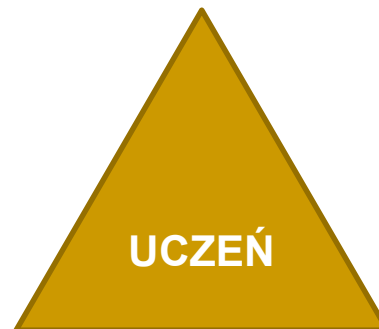
Motywacja zewnętrzna – dla nagrody lub uniknięcia kary

Motywacja wewnętrzna – działanie dla działania, bez nagrody zewnętrznej

Automotywacja, czyli motywowanie samego siebie 😊

**MOTYWACJA
ZEWNĘTRZNA**

**MOTYWACJA
WEWNĘTRZNA**

MOTYWACJA DO NAUKI

Teorie motywacji

TEORIA POTRZEB

Zachowanie jest odpowiedzią na odczuwane **potrzeby**.

Piramida potrzeb Abrahama Maslowa:

Kiedy dzieci czują się dobrze,
mogą zachowywać się dobrze,
a także uczyć.

W szkole

- Głodni i zmęczeni – brak koncentracji
 - Zagrożeń i odrzuceni – brak zaangażowania
 - Poza grupą – apatia, bierność
 - Brak szacunku – agresja, lęk
-

Behawioralne teorie wzmocnienia

Dlaczego kary nie działają tak jakbyśmy chcieli?

- Uczą unikać kary, a nie zmieniać zachowanie
- Wywołują negatywne emocje, bunt, chęć odwetu, poczucie niesprawiedliwości
- Z czasem całkiem przestają działać (np. uwagi z zachowania, jedynki)
- Karanie => negatywne postawy, złe stosunki między nauczycielem i dzieckiem, negatywne emocje

Dlaczego nagrody?

- Podnoszą samoocenę
 - Wzmacniają pożądane zachowanie
 - Informacja zwrotna dot. własnej skuteczności

 - Karanie => negatywne postawy, złe stosunki z nauczycielem
-

Skuteczne wzmacnianie pozytywne:

- jasne i proste polecenie, prosta zasada, określone wymaganie => pochwała/nagroda
- nagroda, która jest ważna/atrakcyjna dla ucznia (zmiana nagrody gdy się znudzi)
- nagroda ustalona z uczniem/klasą
- konsekwencja wywiązania się z umowy

Skuteczne nagradzanie

- Zachęta za osiągnięcie celu lub za włożony wysiłek
- Niezapowiedziana nagroda po wykonaniu
- Sens społeczny, nie materialny
- Podnosić wartość osiągnięcia

Skuteczne wzmacnianie:

- na początku wzmacniane jest KAŻDE zachowanie.
- wzmocnienie musi następować podczas lub bezpośrednio po zachowaniu
- stopniowo nagradzać możemy po dłuższym czasie np. po 20, a nie 10 min. pracy
- Niezapowiedziana nagroda po wykonaniu!!!

Pozytywne konsekwencje.

- **UWAGA**
 - **POCHWAŁA**
 - **NAGRODA**
 - **PRZYWILEJ**
-

Przykłady wzmocnień:

- Pochwała indywidualna, wobec grupy, przy rodzicu, przy innym nauczycielu
- Obdarzenie uwagą
- Przydzielenie ważnego zadania do wykonania
- Wyznaczenie dziecka na "pomocnika" przy realizacji określonego zadania..
- Możliwość wyboru przez nagrodzone dziecko ulubionej formy działalności, zabawy
- Chodzenie w pierwszej parze itp.
- Gesty wyrażające aprobatę (np. uśmiech, uścisk dłoni)
- Wzmocnienia grupowe (zorganizowane ze strony grupy)
- Wzmacnianie samego siebie

6 x pochwała 😊

- **prawdziwa** (szczerza, wierzysz w nią)
- **pozytywna** (bez krytyki)
- **przekonywująca** (chwalony w nią uwierzy)
- **poważna** (bez żartu i ironii)
- **pokazująca** (co konkretnie się podoba)
- **proporcjonalna** (do osiągnięcia)

Pochwała opisowa

ZAMIAST: jesteś... genialny, wspaniały, świetnym uczniem, świetnym biegaczem, doskonale pracujesz, dobrze pracowałeś na lekcji etc..

Uczeń oddaje wykonaną pracę:

SKONCENTROWAŁEŚ SIĘ NA SWOJEJ - PRACY I NIE PRZERYWAŁEŚ, AŻ SKOŃCZYŁEŚ.

Uczeń sporządził staranny, poprawny wykres:

NANIOSŁAŚ WSZYSTKIE DANE POŁĄCZYŁAŚ PUNKTY PROSTĄ LINIĄ I OBIE OSIE SĄ WYRAŹNIE OKREŚLONE !

Uczeń zyskał bardzo dobry czas w biegu:

PONIŻEJ SZEŚCIU MINUT TO TWÓJ NAJLEPSZY CZAS !

Pomocna pochwała

Pochwała, która powoduje uzależnienie od aprobaty innych osób

„Doskonałe oceny.
Jestem z ciebie taka dumna”.

„Odrabiacie lekcje? Co za pilni uczniowie!”

„Jesteś bardzo wspaniałomyślną osobą”.

Pochwała, która daje dziecku świadomość własnych możliwości i osiągnięć

„Te piątki są dowodem twojej determinacji i ciężkiej pracy. Musisz być z siebie dumny”.

„Gdy człowiek czuje się zmęczony, odrabianie lekcji wymaga dużego zdyscyplinowania”.

„Kiedy zobaczyłeś, że Wojtek zapomniał przyborów na sprawdzian, podzieliłeś się z nim”.

Metody motywowania za pomocą zachęt zewnętrznych:

- Chwalenie i nagradzanie uczniów za sprostanie **kryteriom wykonania** lub **miarom postępu (CEL)**,
 - Kierowanie uwagi uczniów na **praktyczną wartość (SENS)** nabytych doświadczeń, wiadomości i umiejętności.
 - Wprowadzanie elementów **zdrowej rywalizacji**.
-

Motywujące porównania, to te z:

- obiektywnymi, obowiązującymi wszystkich standardami
- własnymi, wcześniejszymi dokonaniami
- dokonaniami innych – ostrożnie
- indywidualnie wyznaczony cel uczenia się i kryteria sukcesu => pochwały i nagrody

**Kiedy nagrody
NIE DZIAŁAJĄ?**

**Uwaga na motywację
wewnętrzną!!**

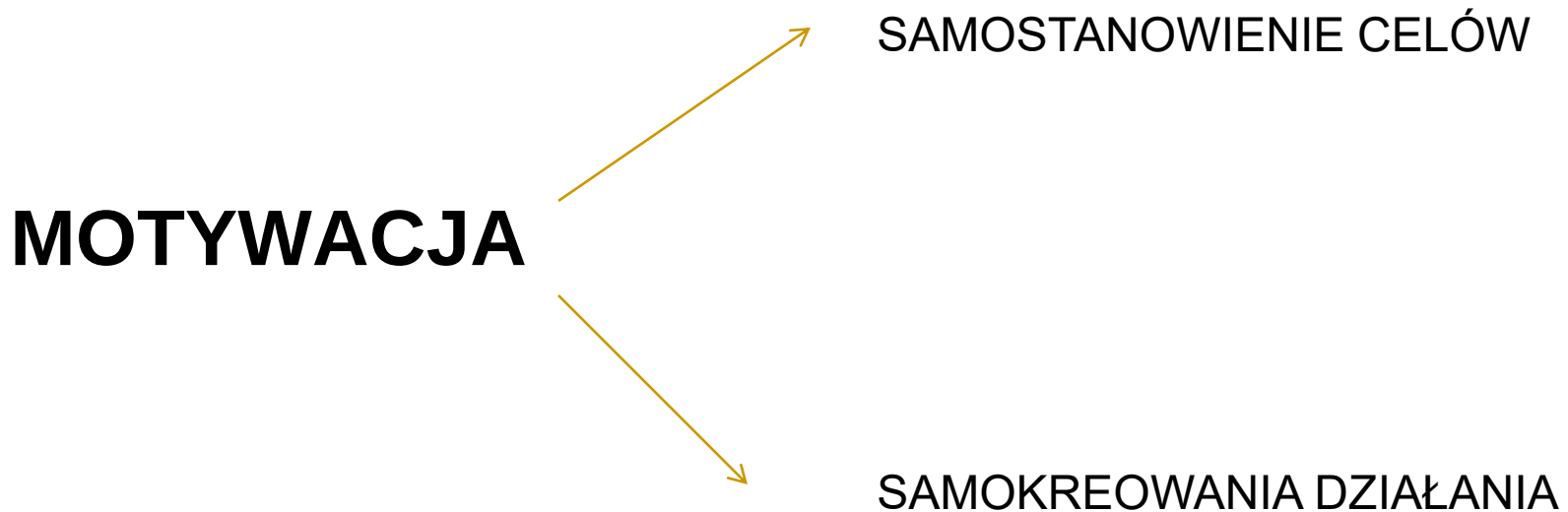
TEORIA CELÓW – cele w klasie:

1. **Cele dydaktyczne** – co należy umieć aby wykonać zadanie
 2. **Cele popisowe** – skupienie na sobie, dążenie do utrzymania pozytywnego wizerunku i reputacji
 3. **Cele unikowe** – odmowa wykonania zadania, lub minimalizowanie wysiłku i czasu działania
-

POZYTYWNE ASPEKTY DLA SZKOŁY

- Możemy określić rodzaj aktywności jaka motywuje osobę do działania
- Możemy wpleść w proces dydaktyczny aktywności realizujące wiele celów
- Im więcej osobistych celów realizuje zadanie = większa motywacja do realizacji

TEORIE MOTYWACJI WEWNĘTRZNEJ

UCZEŃ ROBI TO CO ROBI **BO CHCE, WEDŁUG WŁASNEGO PLANU**
A NIE POD WPŁYWEM POTRZEBY LUB PRESJI

Teorie motywacji wewnętrznej

- **Potrzeba kompetencji** – sprawdzić się
 - **Potrzeba autonomii** – chęć decydować
 - **Potrzeba włączenia** – działać z innymi
-

Trudność zadania - wymagania

LĘK

UNIESIENIE

APATIA

NUDA

Nasze
Kompetencje
- szansa na
sukces

PRZYKŁADY

Przykład 1.

Uczeń: Nie umiem rozwiązać zadania 4.

Nauczyciel: Którego fragmentu nie rozumiesz?

Uczeń: Po prostu nie potrafię, jest za trudne.

Nauczyciel: Wiem, że potrafisz zrobić część tego zadania, skoro rozwiązałeś poprawnie pierwsze trzy. Czwarte jest podobne, tylko troszkę bardziej skomplikowane. Zacznij tak samo, ale potem trzeba zrobić dodatkowy krok. Wróć do trzech poprzednich zadań, a potem zobacz, czy uda ci się z czwartym. Podejdę za parę minut i zobaczę, jak ci idzie.

Przykład 2.

Uczeń: Nie umiem rozwiązać zadania 4.

Nauczyciel: Jak to - nie umiesz?! **Uczeń:** Po prostu nie potrafię, jest za trudne.

Nauczyciel: Nie mów, że nie potrafisz. Nie wolno się poddawać. Staraleś się? **Uczeń:** Tak, ale nie wychodzi.

Nauczyciel: Zrobiłeś trzy pierwsze zadania. A może jak popracujesz jeszcze trochę, to poradzisz sobie z czwartym.

Zrób tak i zobaczymy, co się stanie.

Który przykład jest efektywniejszy?

Pierwszy nauczyciel:

- ✓ zakomunikował pozytywne oczekiwania
- ✓ dostarczył konkretnych wskazówek „co robić”
- ✓ pomógł w sensie merytorycznym
- ✓ nie dał gotowej odpowiedzi, ani nie wyręczył
- ✓ udzielił informacji zwrotnej, a sukces przypisał wiedzy i zdolnościom ucznia

=> umocnił poczucie własnej skuteczności

Motywacyjne znaczenie oczekiwań

- Ukryte teorie zdolności
- Atrybucja przyczynowa (wewnętrzne/zewnętrzne)
- Postrzeganie zależności wkładu pracy i wyniku

➔ Poczucie własnej skuteczności

Budowanie poczucia własnej skuteczności

- Sukces = zdolności + opanowanie wiedzy
 - Porażka (chwilowa i zrozumiała)
 - brak stosownej wiedzy
 - zła strategia uczenia się
 - zbyt mała ilość pracy
-

Zamiast krytyki opisz co dobre i co jeszcze można by zrobić:

Co uczeń robi dobrze?

Co uczeń robi źle?

Co uczeń powinien zrobić,
żeby było dobrze?

O CZYM UCZNIOWIE
DECYDUJĄ?

W CZYM MAJĄ WYBÓR?

NA CO MAJĄ WPŁYW?

Praca domowa z możliwością wyboru:

1. Mogą **wybrać rodzaj i zakres** pracy domowej, np. nauczyć się tylu słówek ile zdołają wymyślić jedno lub wymyślić kilka zadań tekstowych
 2. Pozwalamy, **aby każdy robił tyle** zadań i ćwiczeń, **ile potrzebuje**, by opanować temat
 3. Nauczyciel **daje uczniom do wyboru**, np. przeczytanie i opracowanie wybranego rozdziału, fragmentu lektury, tematu
 4. **Opracowanie zestawu pytań na kartkówkę** czy pracę klasową.
-

Ciekawa praca domowa

- a) **przedstawienie pojęć** wprowadzonych na lekcji za pomocą rysunku, mapy myśli, modelu itp.
 - b) **przedstawienie historii** za pomocą komiksu, filmu, wywiadu
 - c) przygotowanie wycinków prasowych, przykładów reportaży, esejów, reklam, ogłoszeń, wiadomości kulturalnych, sportowych, politycznych itp.
 - d) **wymyślenie zadań**, które mogłyby posłużyć do przećwiczenia zagadnień omawianych na lekcji
-

Zadanie domowe, które
rozbudzi ciekawość?

Zadanie domowe, które buduje
relacje między uczniami?

Portfolio – metoda oceny pracy

- **Portfolio** to uporządkowany zbiór prac ucznia ilustrujący postępy, jakie z biegiem czasu czyni.
- Uczniom przysługuje pewna swoboda wyboru, które prace włączyć do teczki.
- **Wolno im poprawiać** je w odpowiedzi na informację zwrotną od nauczyciela i kolegów

Elementy oceniania kształtującego:

- Określanie celów lekcji i formułowanie ich w języku zrozumiałym dla ucznia.
- Wraz z uczniami ustalanie kryteriów oceniania
(Na co będzie zwracał uwagę, oceniając prace)
- Efektywna informacja zwrotną
- Formułowanie pytań kluczowych
- Wprowadzanie samooceny i oceny koleżeńskej uczniów

behawioryzm

potrzeby

cele

**Motywacja
wewnętrzna**

- Odpowiedni dobór nagród, zachęt i konsekwencji
- Zwrócenie uwagi na kontekst funkcjonowania, środowisko, dom
- Zaspokojenie podstawowych potrzeb, dobra atmosfera w klasie
- Konstruowanie zadania w oparciu o osobiste cele jednostki
- Zadanie jest dobrane odpowiednio do poziomu naszych możliwości
- Rola autonomii, inicjatywy i włączenia
- Budowanie poczucia własnej skuteczności uczniów

Motywowanie grupowe

Jak
podczas lekcji
zaktywizować
całą klasę ?

Pięć reguł równości, które sprzyjają osiągnięciu dobrych wyników przez poszczególnych uczniów i klasę:

1. zapewnienie równego dostępu do nagród
 2. nagradzanie osiągnięć i ciekawości
 3. doceniania wielu różnych umiejętności
 4. oferowanie alternatywnych motywacji
 5. proponowanie angażujących zadań
-

Motywowanie grupy klasowej

- Motywujące elementy lekcji i ćwiczenia
 - Wzmacnianie pozytywnych przekonań
 - Współpraca zamiast rywalizacji
 - Ocena i samoocena
 - Praca wychowawcza z grupą
 - Kompetencja, włączenie, autonomia
-

Elementy wzbudzające motywację i koncentrację

Początek lekcji

- Pytanie wzbudzające ciekawość
- Krótkie zadanie
- Krótkie ćw. w parach

Metoda I – Co nowego, co dobrego?

Zachęcenie uczniów, by podzielili się z innymi, co nowego lub dobrego zdarzyło się im w ostatnich dniach. Skupienie uwagi uczniów i stworzenie w klasie dobrej atmosfery już na początku lekcji. Danie uczniom kilku chwil na podzielenie się interesującymi, zdarzeniami pozwala, szczególnie tym, którzy nie są wybitnie zdolni, wypowiedzieć się o innych dziedzinach życia.

Elementy wzbudzające motywację i koncentrację

- **runda bez przymusu** – zwrócenie się do każdego ucznia po kolei z prośbą o zabranie głosu, dokończenie zdanie lub powiedzenie: „pas”
- **pytanie – wszyscy piszą** – wszyscy odpowiadają pisemnie, następnie nauczyciel prosi jednego o przeczytanie odpowiedzi
- **niedopowiedzenia i praca w parach** – wyjaśnienie materiału pobieżnie, a następnie w parach pomagają sobie nawzajem w uczeniu się
- **głosowanie** – zadawanie pytań, mogą odpowiadać niewerbalnie
- **zapytaj kolegę** – uczniowie, którzy potrzebują pomocy, najpierw proszą kolegę
- **wymiana w parach** – dobierają się w pary i wymieniają się poglądami

Elementy lekcji wzbudzające motywację i koncentrację

Metoda III – Dobrze, że..., następnym razem..

Uczniowie analizują swoją pracę na lekcji, co było dobre, co mogli zrobić inaczej podsumowują swoją pracę.

Dobrze, że (np. się dziś zgłaszałem, że wszystko zapisałem)

Następnym razem.... (np. mogę się tak nie spieszyć z pisaniem, będę bardziej uważał, przyniosę podręczniki, zgłoszę się do odpowiedzi, wezmę udział w dyskusji itp.)

Zdania podsumowujące..

Zdania podsumowujące:

- Dziś nauczyłam/em się...
 - Zrozumiałam/em, że...
 - Przypomniałam/em sobie, że...
 - Zaskoczyło mnie, że...
 - Dziś osiągnęłam/ąłem założony cel, gdyż...
 - Uświadomiłam/em sobie...
-

Samooocena na lekcji - przykłady

- ✓ samooocena wg „sygnalizacji świetlnej” (**zielony**, **żółty**, **czerwony**)
- ✓ arkusze samoooceny
- ✓ zdania podsumowujące (patrz: motywowanie w grupie)
- ✓ WCN (wiem, czego chciałbym się dowiedzieć, nauczyłem się)
- ✓ kosz i walizka
- ✓ Termometr informacyjny
- ✓ Rundka

„Głosowanie”:

- ✓ Ile osób ma jeszcze pytania?
- ✓ Ile osób jest gotowych przejść dalej (do nowego tematu)?
- ✓ Ile osób zgadza się z (Kasią...)?
- ✓ Pokaż w skali 1-10 jak bardzo..

Ocena koleżeńska

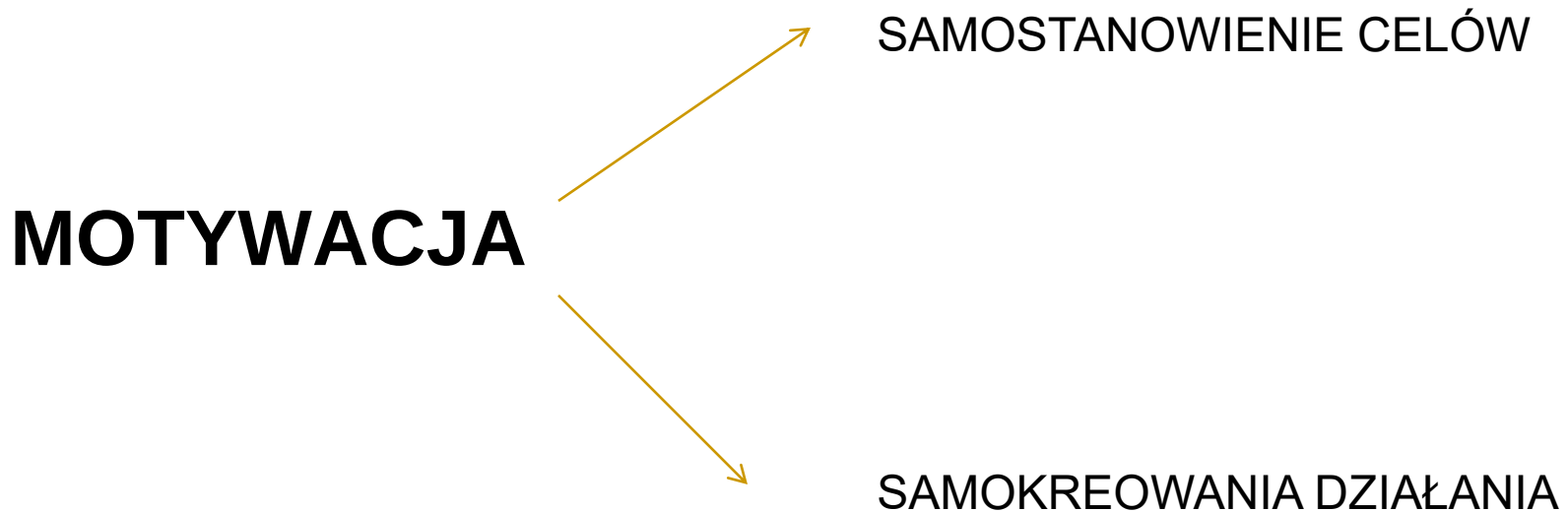
Ocena koleżeńska ma uświadomić, co już uczeń potrafi dobrze, a nad czym jeszcze ma popracować

- jest obciążeniem dla nauczyciela
- uczy przyjmowania i udzielania konstruktywnych informacji zwrotnych
- ćwiczy umiejętność uczenia się od innych

Motywacja Błyskawiczna

TEORIE MOTYWACJI WEWNĘTRZNEJ

UCZEŃ ROBI TO CO ROBI **BO CHCE, WEDŁUG WŁASNEGO PLANU**
A NIE POD WPŁYWEM POTRZEBY LUB PRESJI

-
- dawanie porad,
 - podawanie przykładów,
 - argumentowanie,
 - namawianie, „przemawianie do rozumu”,
 - nagradzanie (oceny, pochwały, dyplomy)
 - odwoływanie się do korzyści, jakie ktoś osiągnie
 - straszenie,
 - Karanie
 - ...

Które z tych metod wydają się najskuteczniejsze?

Motywacja Błyskawiczna

Twórca Michael V. Pantalon, „*Błyskawiczne wywieranie wpływu*”

Cel → sprawić, aby uczniowie przekonali samych siebie do zmiany (do poprawy ocen, uczenia się częściej etc.)

Uniknięcie oporu.

Uzyskanie zgody na zmianę.

Pobudzenie do refleksji.

FAZA I Przygotowanie: wzmocnij autonomię rozmówcy

- unikać zwrotów typu „**musisz**”, a skupić się na „**czy chcesz**” i „**dla czego jest to dla ciebie ważne**”
 - nikt nie lubi, kiedy mówi mu się, jak powinien postępować => zapewnić, że „**nie muszą** się uczyć”.
 - jeśli będą to robić, to z powodu z ich własnej decyzji, nie sugestii nauczyciela.
-

FAZA I Przygotowanie: wzmocnij autonomię rozmówcy

Wprowadzenie do rozmowy powinno składać się z kilku przykładowych stwierdzeń budujących niezależność, czyli wzmacniających autonomię rozmówcy.

Wolny wybór co do uczenia się
Zaniżanie znaczenia nadawcy
Prośba o przyzwolenie na pytania

FAZA II 6 pytań: własne powody

1. **Dlaczego mógłbyś chcieć dokonać zmiany** (mogłabyś chcieć się uczyć, zdać egzamin, dobrze wypaść na testach)?
 2. **W jakim stopniu jesteś gotowy na zmianę** (ocień od 1 do 10, gdzie 1 oznacza całkowitą niegotowość, a 10 – całkowitą gotowość)?
 3. **Dlaczego nie wybrałeś mniejszej liczby?** (To pytanie zawsze zaskakuje. Gdy osoba motywowana wybiera 1, warto zapytać: „Co byłoby potrzebne, aby 1 zmieniło się w 2?”).
 4. **Wyobraź sobie, że nastąpiła zmiana** – jakie byłyby jej pozytywne skutki?
 5. **Dlaczego te skutki są dla ciebie ważne?**
 6. **Jaki jest następny krok**, jeśli takowy istnieje?
-

FAZA III

ZAPLANOWANIE DZIAŁAŃ

- kontrakt zawierany przez ucznia z samym sobą.
- szczegółowo rozpisany plan zwiększa szansę podjęcia nauki.

Sporządzając plan:

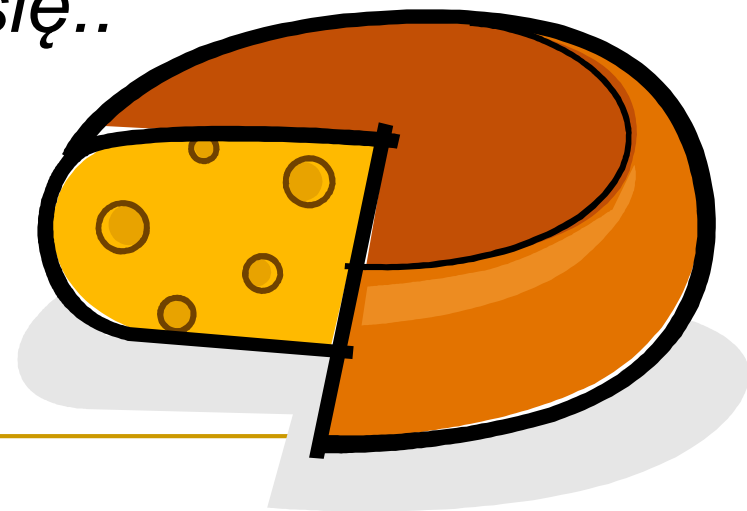
Co? Kiedy? Jak? Dlaczego?

- cele i sposoby działania
 - dotyczą krótkiego okresu czasu
 - opis metody osiągnięcia celu (np. przypomnienia)

 - kilka powodów podjęcia tego działania, opisanych w pozytywnym świetle, np. zamiast „Chcę przestać się spóźniać, bo..”
-

Strategie i tricki automotywacyjne:

- Analiza celów – ustalanie co najważniejsze
- Planowanie - metoda „**sera szwajcarski**”
- Deklaracja innym własnych zamierzeń
- Zasada babci, czyli „deser po obiedzie”
- *Wyobraź sobie, że udało Ci się..*
- Gwarancja pięciu minut
- Wsteczny kalendarz

Automotywacja

- Deklaracja innym własnych zamierzeń
- Gwarancja pięciu minut
- Zasada babci –zaplanowanie nagrody
- „Ser szwajcarski”
- Pozytywne myślenie
- Analiza celów – ustalanie priorytetów
- Wizualizacja celu – wyobraź sobie, udało się..

LITERATURA

Brophy J. (2002). *Motywowanie do nauki*. PWN,

M. V. Covington, *Motywacja do nauki*, GWP, Gdańsk 2004

A. Faber, E. Mazlish „*Jak mówić żeby dzieci się uczyły*” Media Rodzina
1995

M. Harmin, *Duch klasy. Jak motywować uczniów do nauki?*, CEO,
Warszawa 2005

Kruszewski K., 1993: 45 minut. Prawie cała historia pewnej lekcji.
Warszawa Państwowe. Wydawnictwo Naukowe.

Zimbardo P.G., Johnson R.L., McCann V., *Psychologia – kluczowe koncepcje. Motywacja i uczenie się*, PWN, Warszawa 2010
